Raphaëlstichting

Folder

Grensoverschrijdend Gedrag

Wat is Grensoverschrijdend Gedrag?

Veiligheid van cliënten en medewerkers is een basisvoorwaarde om prettig te kunnen leven en te kunnen werken. Iedereen weet gevoelsmatig dat er grenzen zijn en dat die overschreden kunnen worden. Pesten bijvoorbeeld, mag niet. Iemand nadoen ziet er misschien onschuldig uit, maar is dit vaak niet. Opzettelijk het stotteren van iemand nadoen kan heel kwetsend zijn. Een aanraking kan onschuldig zijn, maar is dat niet altijd. Er is een grens tussen een arm om iemand heen slaan om te troosten en misbruik maken van de kwetsbaarheid van een ander. In alle gevallen kan iemand over de grens van iemand heen gaan. Die persoon kan daar onder (gaan) lijden.

Verschil in macht

Er zijn allerlei vormen van grensoverschrijdend gedrag. En daarbij is steeds één overeenkomst: het gaat om een verschil in macht. Door het verschil in macht kan een van de twee geen of weinig weerstand bieden. Dat kan omdat iemand bijvoorbeeld lieve woordjes gebruikt en cadeautjes geeft. Hiermee wordt iemand anders afhankelijk van een andere persoon gemaakt. Eerst voelt deze aandacht prettig. Later komt het gevoel misbruikt te worden. Soms worden er zwaardere vormen van dwang gebruikt. Bijvoorbeeld emotionele of psychische druk, dreiging met geweld of chantage om ervoor te zorgen dat iemand het geheim bewaart.

Aandachtsgebieden

Als je aan grensoverschrijdend gedrag denkt, komt vaak seksueel grensoverschrijdend gedrag op de voorgrond. Er zijn echter verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag te noemen. Alle vormen zijn kwalijk en gevaarlijk als het gaat om mensen die meer kwetsbaar zijn.

De vier aandachtsgebieden van grensoverschrijdend gedrag zijn:

1 seksueel misbruik

Hieronder vallen ongewenste aanrakingen, onnodige ontkleding, de persoon zonder toestemming betrekken bij seksuele handelingen, aanranding en verkrachting.

2 huiselijk geweld

Geweld door iemand uit de huiselijke kring of uit de familiekring van het slachtoffer. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, het aanvallen en bedreigen van het slachtoffer. Dit kan samengaan met beschadiging van spullen in en om het huis.

3 kinder-/ouderenmishandeling

Kinder-/ouderenmishandeling is elke vorm van bedreiging of geweld bij iemand die minderjarig is of bij een oudere persoon. Dit geweld wordt actief of passief opgedrongen door ouders of andere personen waar het slachtoffer van afhankelijk is. Met dit geweld wordt ernstige schade toegebracht - of hier is dreiging van - aan de minderjarige of oudere, in de vorm van psychisch of lichamelijk letsel.

4 andere grensoverschrijdende gedragingen

- ***Verwaarlozen en onthouden van zorg.***
  Bijvoorbeeld te weinig tijd nemen om te helpen met eten, niet reageren op roepen, slechte hygiëne, dreigen met weggaan.
- ***Fysiek of verbaal agressief gedrag.***
  Hierbij gaat het om zaken als te hard vastpakken en schreeuwen, ruw wegduwen, slaan, schoppen, misbruik van medicatie en gebruik van banden zodat mensen niet kunnen opstaan of weglopen.
- ***Discriminatie.***
  Ongelijke behandeling op basis van de beperking, afkomst, sekse, seksuele voorkeur of geloofsovertuiging. Bijvoorbeeld geen ruimte geven aan de eigen cultuur en religieuze achtergrond en de gebruiken die met dit geloof verbonden zijn.
- ***Financiële en materiële uitbuiting.***
  Dit is het wegnemen of profiteren van bezittingen. Denk aan diefstal van geld en (waardevolle) spullen, verkoop of gebruik van eigendommen, gedwongen testamentverandering of het onterecht vragen van eigen bijdragen.
- ***Gebruik of het verhandelen van verdovende middelen tijdens het werk.***
  Denk aan het gebruik van alcohol en drugs.
- ***Psychologisch misbruik.***
  Hieronder vallen pesten, treiteren, bang maken, uitschelden, onder druk zetten, overmatige controle uitoefenen, vernederen, krenken. Het kan hier ook gaan om een persoon die van zijn sociale netwerk geïsoleerd wordt.
- ***Schending van menselijke en burgerlijke rechten.***
  Iemand geen zeggenschap geven, beslissingen nemen zonder overleg met de persoon of zijn vertegenwoordigers, aantasting of inperking van het recht op vrijheid, privacy en zelfbeschikking. Bijvoorbeeld door post achter te houden of de persoon te verhinderen om familie te bezoeken.
- ***Vrijheidsbeperkende middelen/maatregelen ongeoorloofd toepassen.***
  Dit zijn maatregelen die door de medewerker worden ingezet maar die niet staan beschreven in het zorgplan. Uitzondering: de noodmaatregel bij gedrag waarbij de cliënt een gevaar is voor zichzelf, anderen of zijn omgeving. Deze noodmaatregel dient direct te worden gemeld bij de verantwoordelijke van Breidablick.

Folder Grensoverschrijdend Gedrag

In dit protocol staat wat je moet doen als er sprake is van:
1 een acute situatie (iemand betrappen of zien dat iets net is gebeurd)
2 een spontane onthulling (iemand vertelt je ineens over iets wat er is gebeurd)
3 het vermoeden van grensoverschrijdend gedrag (je hebt het gevoel dat er iets niet klopt).

In alle drie de situaties is het de bedoeling dat als iemand iets meldt, dit op een snelle en onafhankelijke manier wordt behandeld.

Het protocol geldt voor alle situaties waar cliënten en/of medewerkers bij betrokken zijn.
Het gaat dan om:
- professionele medewerkers
- cliënten onderling
- cliënten en verwanten of anderen van buiten de organisatie
- de thuissituatie van de cliënt
- medewerkers onderling.

Bespreekbaar maken

De medewerker gaat altijd uit van het belang van de cliënt. Dat betekent dat de medewerker alle aandacht heeft voor de veiligheid en het welzijn van de cliënt. Het is daarom belangrijk om ook een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag te melden en bespreekbaar te maken. Hoe eerder je praat over het grensoverschrijdend gedrag, hoe sneller er hulp kan worden gegeven. Hiermee kan erger grensoverschrijdend gedrag worden voorkomen.

Meldplicht

Grensoverschrijdend gedrag melden doe je niet alleen omdat je zelf vindt dat dit moet. Bij de Raphaëlstichting is het een plicht voor medewerkers en cliënten om alle signalen van grensoverschrijdend gedrag zo snel mogelijk te melden. Dit doe je bij het meldpunt.

Het volledige protocol, de formulieren en de signalenlijsten zijn te vinden op de intranetsite van de Raphaëlstichting Kristal in het kwaliteitshandboek.

Acute situatie

Je betrapt iemand op heterdaad (op het moment dat het gebeurt). Of je ziet dat grensoverschrijdend gedrag niet lang geleden is gebeurd. Bijvoorbeeld: een medewerker ziet dat een bewoner harde klappen krijgt van een medebewoner.

1 Zorg voor veiligheid

- Zorg ervoor dat het misbruik, het geweld of de mishandeling stopt.
  Haal het slachtoffer en de dader uit elkaar.
- Zorg ervoor dat het slachtoffer wordt opgevangen.
- Zorg ervoor dat je zelf veilig bent.
- Is er gevaar, bel dan 112.

2 Haal de sporen niet weg

- Vernietig het bewijsmateriaal niet. Dus niet douchen of wassen, bewaar kleding, sluit de ruimte af, verwijder geen berichten enzovoorts.
- Stel geen vragen aan het slachtoffer, maar luister.

3 Meld wat er is gebeurd

- Meld het bij het meldpunt.

4 Schrijf op wat er is gebeurd

- Vul een MIC-formulier in.*
- Houd de informatie voor jezelf. Bespreek deze niet met mensen die er niets mee te maken hebben.

* MIC staat voor Melding Incident cliënt. Gebruik dit formulier voor zowel de dader als het slachtoffer in Triasweb.

Spontane onthulling

Het slachtoffer vertelt zelf over grensoverschrijdend gedrag. Bijvoorbeeld: een bewoner vertelt dat zij elke avond om 20.00 uur naar bed moet en dan geen bezoek meer mag ontvangen. De deur van haar kamer wordt dan op slot gedraaid. Of een bewoner vertelt dat zij altijd moet douchen met de begeleider.

1 Zorg voor veiligheid

- Zorg ervoor dat het misbruik, het geweld of de mishandeling stopt.

2 Opvang

- Stel het slachtoffer gerust.
- Stel geen vragen aan het slachtoffer, maar hoor het verhaal aan.

3 Haal de sporen niet weg

- Vernietig het bewijsmateriaal niet. Dus niet douchen of wassen, bewaar kleding, sluit de ruimte af, verwijder geen berichten enzovoorts.
- Stel geen vragen aan het slachtoffer, maar luister.

4 Meld wat er is gebeurd

- Meld het bij de bereikbaarheidsdienst.

5 Schrijf op wat er is gebeurd

- Doe dit op eigen papier. Later kan dit worden overgenomen op een speciaal formulier Grensoverschrijdend Gedrag.
- Houd de informatie voor jezelf. Bespreek deze niet met mensen die er niets mee te maken hebben.

Niet-pluisgevoel

Er kunnen allerlei signalen zijn waarbij je denkt aan grensoverschrijdend gedrag. Het belangrijkste signaal is misschien wel: ‘Ik heb het gevoel dat er iets niet klopt’. Bijvoorbeeld: Iemand die altijd veel aan het woord is en vrolijk, is nu opvallend stil en trekt zich terug. Of iemand schrikt steeds als er iemand binnenkomt of dichtbij komt.

1 Signaleer

- Neem je vermoeden en gevoel serieus.

2 Meld de signalen

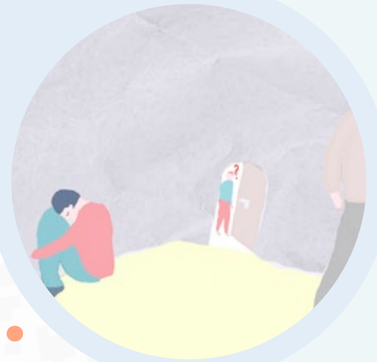
- Overleg met een collega. Raadpleeg de aandachtsfunctionaris.
- Meld het bij het de bereikbaarheidsdienst.

3 Schrijf op wat er is gebeurd

- Doe dit op eigen papier. Later kan dit worden overgenomen op een speciaal formulier Grensoverschrijdend Gedrag.
- Houd de informatie voor jezelf. Bespreek deze niet met mensen die er niets mee te maken hebben.

Folder

Grensoverschrijdend Gedrag

